

У травні 2019 року учасники опитування¹ оцінювали поточний стан фінансового сектору переважно як задовільний та добрий. Більшість респондентів вказали на покращення його стану протягом останніх півроку. Проте очікування на наступні 6 місяців були стриманіші, ніж у листопаді минулого року. При цьому керівники фінансових установ вказали на вищий за середній рівень загального ризику в секторі та доволі низьку за середню стійкість фінансової системи до значних негативних подій. В окремих фінансових установах зріс апетит до ризику.

Головним джерелом ризику, на думку респондентів, залишається корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи. Політичну та соціальну ситуацію, а також стан співпраці з МФО найчастіше вказували як фактор, що має дуже високий ступінь ризику. Окремі учасники опитування уточнювали, що співпраця з МВФ є критично важливою.

Респонденти покращили власні оцінки поточного стану фінансового сектору порівняно з минулим опитуванням. Баланс відповідей² змінився на позитивний (+4%). При цьому дві третини опитаних вважають стан сектору задовільним, а 21% – добрим.

Більшість опитаних зауважили, що протягом останніх 6 місяців стан фінансового сектору покращився. Лише 4% вказали на погіршення стану справ. Баланс відповідей був найвищим за період проведення опитувань.

Водночас респонденти мають переважно нейтральні очікування із приводу перспектив фінсектору на наступні півроку. Більшість топ-менеджерів не очікують змін.

Незважаючи на високі оцінки поточного стану фінансового сектору, загальний рівень ризику вважали високим 36% опитаних фінансових установ. Оцінки погіршилися: баланс відповідей зменшився порівняно з минулим опитуванням до -18%.

Оцінка стійкості фінансового сектору до значних негативних подій також погіршилася порівняно з попереднім опитуванням. Так, низькою та дуже низькою стійкістю фінсектору вважали 39% респондентів (19% у листопаді), 54% опитаних назвали її середньою, а 7% – високою.

У третьому опитуванні поспіль, на думку респондентів, найзначнішим джерелом ризику для фінансового сектору були корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи. 86% опитаних зазначили, що це фактор

високого або дуже високого ризику. До п'ятірки найбільших джерел ризику увійшли політична та соціальна ситуація у країні, стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, стан захисту прав кредиторів та інвесторів, а також шахрайство та кібернетичні загрози. Зазначимо, що в усіх трьох раундах опитування вказані фактори входили до ТОП-5 джерел ризику.

Найбільша кількість респондентів у цьому опитуванні вказала на політичну ситуацію та стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями як на джерело дуже високого ризику. Фінансові установи це підтверджували також у відкритих питаннях, уточнюючи що співпраця з МВФ критично важлива.

Найбільше ризики зросли за факторами політичної та соціальної ситуації в країні та припливу іноземного капіталу (прямих інвестицій) в Україну. Найсуттєвіше зменшився ризик конкуренції на ринку фінансових послуг.

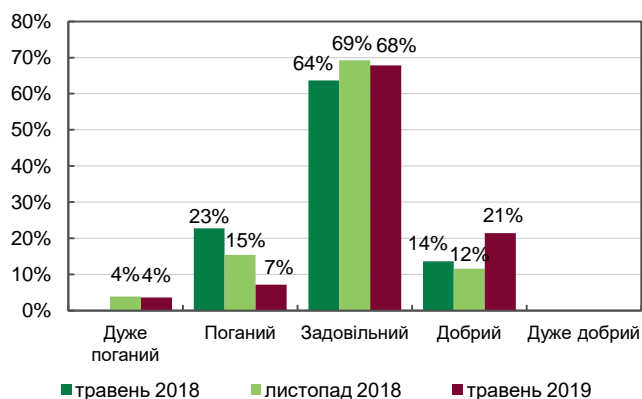
Загалом за останні півроку респонденти покращили очікування по багатьох факторах, особливо стосовно якості законодавства та податкової системи, економічної активності, поточної та очікуваної інфляції, динаміки та волатильності обмінного курсу. На думку опитаних, ризик банкрутства фінансових установ залишається стабільно низьким.

Топ-менеджери заявили, що протягом останніх 6 місяців схильність до ризику їхніх фінансових установ зросла. Апетит до ризику підвищився в кожного п'ятого респондента, у інших переважно не змінився.

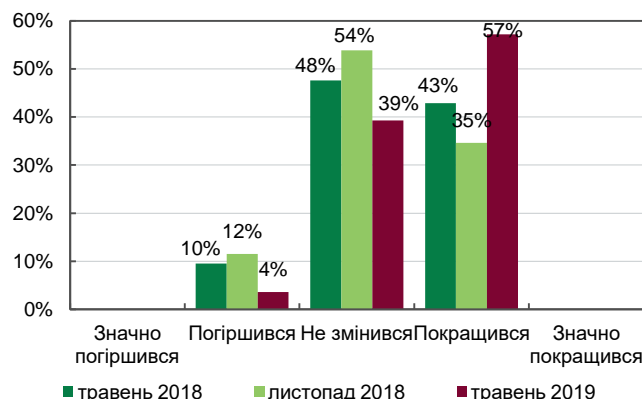
¹ Інформація про Опитування наведена на стор. 5.

² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене питання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад 1 для “значно покращився”, 0.5 для “покращився”, 0 для “не змінився” і так далі. Баланс відповідей може набувати значень в діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють, що показник покращився або ризик знизився.

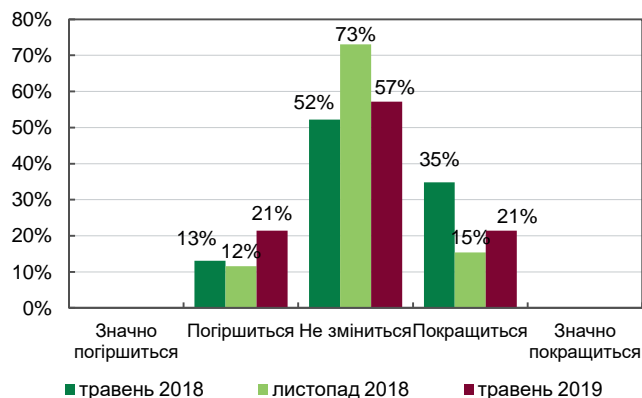
Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

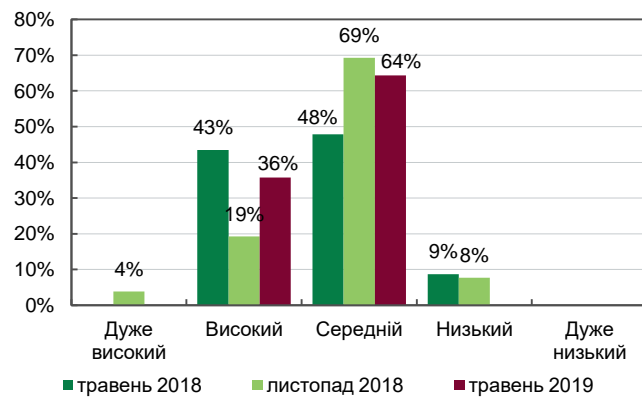
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців

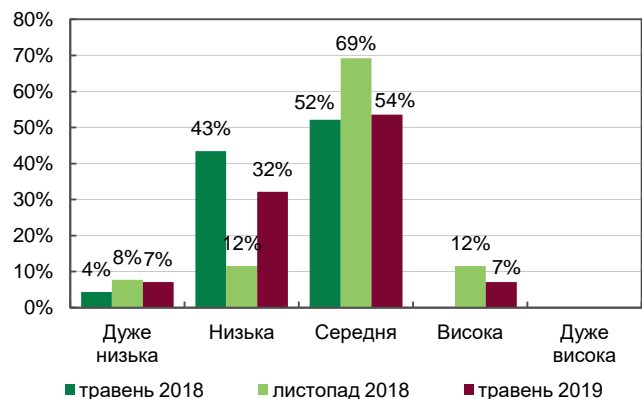
Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців

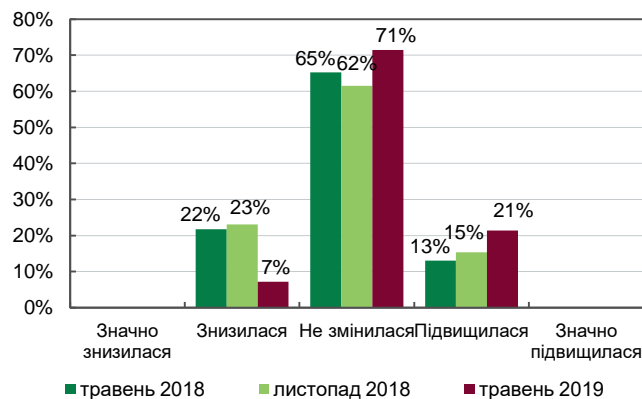
Графік 4. Оцінка загального рівня ризику в фінансовому секторі України

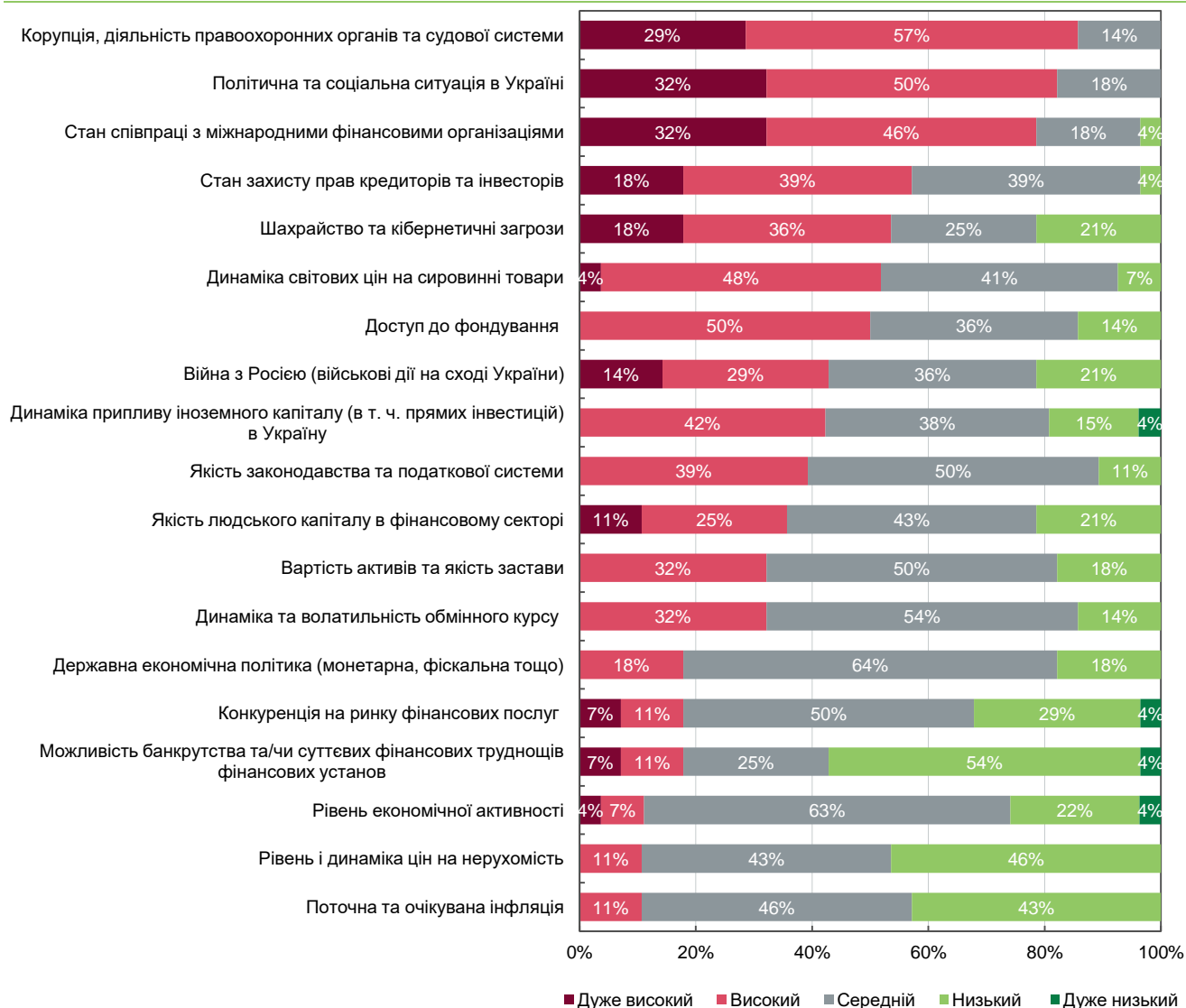
Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців

Графік 7. Рівень ризику в фінансовому секторі за окремими факторами у травні 2019 року

* Фактори на графіку упорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”

Таблиця 1. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Назва фактору ризику	Ранг, травень 2019	Ранг, листопад 2018	Різниця, +/-
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	1	1	0
Політична та соціальна ситуація в Україні	2	3	1
Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	3	2	-1
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	4	3	-1
Шахрайство та кібернетичні загрози	5	5	0
Динаміка світових цін на сировинні товари	6	8	2
Доступ до фондування	7	7	0
Війна з Росією (військові дії на сході України)	8	10	2
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	9	12	3
Якість законодавства та податкової системи	10	6	-4
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	11	14	3
Динаміка та волатильність обмінного курсу	12	9	-3
Вартість активів та якість застави	12	12	0
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	14	15	3
Конкуренція на ринку фінансових послуг	15	11	-4
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	15	18	3
Рівень економічної активності	17	16	-1
Поточна та очікувана інфляція	18	17	-1
Рівень і динаміка цін на нерухомість	18	19	1

Додаток: Результати опитування

Баланс відповідей, %			Варіанти відповіді, травень 2019 року, %					N
Травень 2018	Листопад 2018	Травень 2019						
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?								
			Дуже поганий	Поганий	Задовільний	Добрий	Дуже добрий	
-5%	-6%	4%	4%	7%	68%	21%	0%	28
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору України за останні 6 місяців?								
			Значно погіршився	Погіршився	Не змінився	Покращився	Значно покращився	
17%	12%	27%	0%	4%	39%	57%	0%	28
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців?								
			Значно погіршиться	Погіршиться	Не зміниться	Токрациться	Значно покращиться	
11%	2%	0%	0%	21%	57%	21%	0%	27
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику в фінансовому секторі України?								
			Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
-17%	-10%	-18%	0%	36%	64%	0%	0%	28
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?								
			Дуже низька	Низька	Середня	Висока	Дуже висока	
-26%	-8%	-20%	7%	32%	54%	7%	0%	28
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує в фінансовому секторі України через дію наведених факторів¹								
			Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні								
-46%	-37%	-57%	32%	50%	18%	0%	0%	28
6.2. Війна з Росією (військові дії на сході України)								
-15%	-17%	-18%	14%	29%	36%	21%	0%	28
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи								
-54%	-52%	-57%	29%	57%	14%	0%	0%	28
6.4. Якість законодавства та податкової системи								
-20%	-29%	-14%	0%	39%	50%	11%	0%	28
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів								
-33%	-42%	-36%	18%	39%	39%	4%	0%	28
6.6. Рівень економічної активності								
7%	-8%	7%	4%	7%	63%	22%	4%	27
6.7. Поточна та очікувана інфляція								
-4%	-4%	16%	0%	11%	46%	43%	0%	28
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)								
2%	-6%	0%	0%	18%	64%	18%	0%	28
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу								
-20%	-20%	-9%	0%	32%	54%	14%	0%	28
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну								
4%	2%	-10%	0%	42%	38%	15%	4%	26
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари								
-15%	-27%	-24%	4%	48%	41%	7%	0%	27
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями								
-35%	-44%	-54%	32%	46%	18%	4%	0%	28
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ								
11%	25%	18%	7%	11%	25%	54%	4%	28
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг								
13%	-10%	5%	7%	11%	50%	29%	4%	28
6.15. Доступ до фондування								
9%	-21%	-18%	0%	50%	36%	14%	0%	28
6.16. Якість людського капіталу в фінансовому секторі								
-4%	-10%	-13%	11%	25%	43%	21%	0%	28
6.17. Вартість активів та якість застави								
-13%	0%	-7%	0%	32%	50%	18%	0%	28
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість								
17%	17%	18%	0%	11%	43%	46%	0%	28
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози								
-37%	-37%	-25%	18%	36%	25%	21%	0%	28
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?								
			Значно знизилася	Знизилася	Не змінилася	Підвищилася	Значно підвищилася	
4%	4%	-7%	0%	7%	71%	21%	0%	28

Інформація про Опитування

У травні 2018 року НБУ запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топ-менеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідатимуть на питання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки топ-менеджерів фінансових установ стану фінансового сектору за минулі 6 місяців та очікувань на наступні 6 місяців. Опитування проводилося з 13 до 27 травня 2019 року. Участь у ньому взяли керівники 20 банків, 4 страхових та 4 інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких запроваджено санкції. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою НБУ.

Із цим аналітичним звітом та додатковою інформацією про опитування можна ознайомитися на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за посиланням:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=70786786

Наступний звіт буде опубліковано в листопаді 2019 року.